

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr..
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Az egyetemes gyűlés előtt. (A. Gy.) — Tatay István emlékezete. VII. (Zsilinszky Mihálytól.) — A báró Baldácsy-alapítvány segélye. (Holles Dani.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok — Hirdetés.

Az egyetemes gyűlés előtt.

(Somogy, szept. 2.)

Midőn közeledik evangélikus egyházunk életére oly fontos egyetemes gyűlésünk, midőn közelebb van azon idő, melyben hitsorsosaink legkiválóbbjai össze fognak gyűlni, hogy őseinktől öröklött evangéliumi hitbuzgósággal s bölcseséggel tanácskozzanak egyházunkat érdeklő ügyekről: ezen fontos eseményt megelőzőleg szükségesnek tartom, hogy nézeteimet ev. egyházunk viszonyairól elmondjam, s azokat hitsorsosaim figyelmébe ajánljam.

Véleményem szerint az ág. h. ev. egyház helyzete régóta volt nehezebb, mint jelen időnkben.

Hitsorsosaink száma, szemben a többi felekezetekkel, csekély s azon kívül több nemzetiségekre terjed ki.

Ez utóbbi nem képezne hátrányt, ha a nemzeti-eszme annyira nem dominálná a helyzetet, ha társadalmunkat, nemzetünket, az igaz szabadelvűség hatná át, ha a valódi evangéliumi hitbuzgóság és a protestáns öntudat, mely Luther szavaiban egy új életre hívta a papi zsarnokságot megúnt s szabadságra törekvő emberiséget, s mely Gusztáv Adolf harczeit diadalról diadalra vitte, mondom, ha ezen valódi protestáns öntudat élne bármely nyelvet beszélő hitsorsosaink között. — Ámde ki tagadhatja, hogy e kor a reakció kora? — a szabadelvű eszmékre és a protestantizmussal elválaszthatlanul összeforrott szellemi függetlenségre rossz idők járnak.

Mintha elfáradott volna az emberiség szelleme, azért gyámkodást keres.

És nemzetünk nagy részében feltámadott az osztály és felekezeti türelmetlenség s azon eszméknek, melyekért magyar fajunk legkiválóbbjai, sőt minden népek legjobbjai csak nem régen is éltet és vagyont voltak készek feláldozni: ma alig van keletjük.

Ezen korszakban, a társadalom ezen reactionárius áramlatában az ev. hitfelekezet szellemi szabadsága szálla mindazok szemében, a kik a középkor feudális

és hierarchicus intézményeiért rajongnak; és midőn nyíltan nem merik megtámadni a vallás-szabadságot és a papirra fektetett egyenjogúságot, gondoskodnak gyújtó üszkökről, melyeket egyházunk épületére vetnek.

Az ultramontán sajtó a nemzetiségi chauvinismus jelszava alatt intézi a támadást ellenünk.

Egy pár eltévelyedett, s a valódi protestantismus eszméivel ellentétbe jutott panszláv pap és tanító viselkedése miatt magyar evang. hitsorsosaink hazafiságát s a magyar államban hűségünket vonja kétségbe és igyekszik a magyarországi lutheranismus hitelét, erkölcsi prestugejét alábbszállítani.

Ezen irányzat, ezen ultramontán tábor sajtója hangzatos jelszavak alatt a nemzetiségi vizsályt igyekszik egyházunkban ápolni, oda akarja terelni egyház-kormányzatunkat, hogy ne annyira egyházi, mint nemzetiségi ügyekkel foglalkozzék s azon elemek ellenében, melyeket megfélemezni az állami hatalomnak volna első sorban feladata, az ádáz küzdelemre a többi evangélikusokat igyekszik felingerelni.

Lesz álkalmunk panszlávjainkról később nézetünket elmondani, de most első sorban a nemzeti chauvinismus álarczát felöltött ultramontanizmussal és annak seregével és sajtójával kívánok foglalkozni.

Itt az ideje, hogy ezen setét lovagokkal szembe nézzünk! — itt az ideje, hogy felrázzuk lethargiájokból hitsorsosainkat és odakiáltuk az álmatagok- és vizsálykodóknak: „Sion őrei! legyetek készen, köröskörül ellenség környez, legyetek készek a küzdelemre, legyetek egyek a hithez való ragaszkodásban és a magyar haza iránti szeretetben s a különböző nyelvek szózata egy harmoniában egyesüljön, a különböző nemzetiség egy legyen a vallás- és hazaszeretetben!“

Az ultramontán sajtó, mint már fentebb érintettük, egyes tót panszláv pap és tanító nemzetiségi rajongásából, vagy az erdélyi szászok magatartásából igyekszik evangéliumi egyházunk jó hírnevét kisebbiteni.

És, mondjuk ki a keserű valót, ez irányban sok kalvinista atyánkfia is egy követ fúj velök.

De azon ultramontán sajtó, mely egy felsővidéki, félreeső ev. egyház tót papja és tanítója viselt dolgaiból — a melyek néha a szellemi korlátoltság s a beteges lélek eruptiói — oly nagy lármát üt: kérjük, hogy ezen sajtó minő magatartást követett Simor primás és a diakovári püspök fellépése alkalmával?!

Midőn arról vala szó, hogy az álladalmi hatalom s a nemzet souverénitását képviselő kormány nézete érvényesüljön-e? vagy a hierarchikus felfogás, — ki mellé állott ezen sajtó?!

Megdöbentő volt a tapasztalat!

Épen azon journalisták, kik a nemzeti chauvinismust leglármasabban hirdették, kik a renegatok fanatizmusával — mert sok közülök magyar nevét is csak nem régen nyerte — itélik el az anyanyelvéhez ragaszkodó s nem mindenkor panszláv-evangélikus tót papot és tanítót — s kik oly sokra vannak a magyar állami függetlenséggel és önállással — épen ezek készek voltak egy magyar cultus corruptiót felidézni s Trefort miniszter ellenében Simor primás pártjára állottak, s inkább akartak katolikusok, mint valódi magyarok lenni.

Trefort cultusminiszterünk dicsőségének egyik legfényesebb sugárát képezi, hogy, úgyszólván, a magyar állam eszméjének küzdelme között esett el; — de sem az ő neve, sem a magyar állam eszméje el nem enyészik addig, míg élnek utódai azoknak, kik Bocskai, Bethlen, Rákóczi és Thököly zászlói alatt a hitért, szabadságért és hazáért harczoltak és míg a magyar nemzet millióiban él a mult szent hagyományai iránti hűség s hiszszük, hogy az eszmék lovagjai ellenében nem diadalmaskodnak a reactió seregei.

Amde míg Trefort és Simor közötti harcot az ultramontánok elkeresztelhetik, vagy tegyük fel, hogy meggyőződésük szerint — elnevezhetik egyszerű tanügyi és administratív kérdésnek; — addig Strossmayer diakovári püspök kievi táviratától senki el nem vitathatja, hogy ez csak egy, uralkodója, valása- s hazájáról megfeledezett pap műve lehet.

És ezen püspök felelősségre vonatott-e? — ezen püspök, ki a magyar korona területén lévő püspöki javadalmakat pusztítja s ezekből befolyó jövedelmét panszláv czélokra fordítja, ki az orosz czár diadalát a magyar király felett, a keleti egyház missiójának valósulását a kath. egyház felett kívánja, ki rosz alattvaló, hazája és vallása ellen lázongó, — kérjük, hogy ezen kath. püspök megkapta-e megérdemelt büntetését, úgy az egyházi, mint állami felsőbb-sége részéről?

A diakovári püspök zavartalanul folytatja működését s magyar álladalmi javak jövedelmével agitál a magyar álladalom érdeke ellen.

A hűtlen vazallus még a középkorban is bűnhődött s a schismára törekvőt a pápai átok sújtotta.

Miért tehát e végetlen s minden magyar hazafit végig bántó türelem a diakovári püspökkel szemben?

Nem lehet más válaszuk, mint az, hogy Stross-

mayer egyik factora a reactionnak, és így beillik a jelen idők keretébe, és hogy kimélik azért, mert ő nem egyszerű eszköze, hanem egyik főfactora a panszlavizmusnak.

De akkor mire való felelőssé tenni a mi evang. egyházunkat egy pár paraszthivástól függő s korlátolt eszű vagy rajongó tót pap vagy tanító handabandájáért? miért akarnak tőlünk ultramontán barátaink többet kívánni, mint a mennyit az államhatalom eltúr Strossmayertól?

Ezen jelenségek kell, hogy óvatosságra intsenek bennünket!

Az ultramontanizmus és a reactió farkasai ordítanak s marni készülnek bennünket.

Ezekkel szemközt mi evangélikusok, bármily nemzetiséghez tartozunk, legyünk egyek, tanúsítsunk egyenlő ragaszkodást egyházunk- és hazánkhoz.

Ne vegyük be a nemzetiségi küzdelmet egyházi életünkbe.

Mi magyar evangélikusok nem követelhetünk többet a tót nyelvű hitrokonainktól, mint azt, hogy igaz evangélikusok, jó hazafiak és hű állampolgárok legyenek.

Azokban azokat, a kik az oroszhoz szítanak és a kievi ünnepekre zárándokoltak, dobjuk ki kebelünkől. Ezek nem hazafiak, és nem valódi evangélikusok, — bármelyik névvel hazug és galád játékot űznek!

Tót nyelvű ember is lehet jó magyar hazafi és hitbuzgó evangélikus s vét a haza, a vallás és az emberiség ügye ellen az, a ki a faji gőgöt és türelmetlenséget helyezi az állampolgár jogaival szembe.

De az, a ki a mi hazánkat fenyegető s uralkodó házunk és nemzetünk érdekét megdönteni törekvő oroszokkal kész szövetekezni, az hazaáruló!

És százszoros árulója az evang. egyház érdekeinek!

A protestantizmus szabad szelleme, felvilágosodottsága s az emberi jogokat diadalra juttató eszméi elhatottak a világ minden részébe. — A fekete bőrű négek közé ép úgy, mint a zord északi pólus lakói közé.

Egy vallás és egy faj maradt ettől érintetlen: a keleti egyház és az orosz faj!

Vad brutalitással nyomja el az orosz önkényuralom az evang. egyházat a keleti tartományokban ép úgy, mint a katolicizmust Lengyelországban.

A cseh telepeseknek is fel kellett venni az orthodox hitet.

A panszlavizmus csak azon nemzetiség és a görög-keleti vallás aegise alatt győzhet.

Tehát, ki ezen iránynyal rokonszenvez, a ki a panszláv és orosz propaganda híve, az a magyar haza és a magyar evang. egyház ellensége.

Ezeket kell kizárnunk egyházunkból, majd akkor Isten segítségével megküzdhetünk ultramontán ellenségeinkkel is, kik velünk nem versenyezhetnek magyarság- s hazafiságban, mert nekünk a legfőbb felügyelőnk az apostoli király; egyedüli védőnk a törvény; hazai kormányzatunk fölött semmi idegen befolyást és tekintélyt el nem ismerünk.

Czikkünk megírása óta az apostoli magyar király nyilatkozott Belovárott Strossmayer diakovári püspök kievi hirhedt távirata felett; lesújtó szavaival tönkresilányította ezen elbizakodott püspököt, kiről nehéz meghatározni, hogy az álladalom elleni merénylete nagyobb bűn-e? vagy a katolicismus ellen vétkezett-e inkább?

Szóval, egyiránt rosz hazafi és rosz katolikus.

A dorgáló szavak méltók voltak a legalkotmányosabb és legkiválóbb uralkodóhoz, a mi dicső királyunkhoz.

Várjuk a vaticani nyilatkozatot.

Kiváncsiak vagyunk arra, hogy a csalhatatlan pápa belátja-e végre, hogy Strossmayer hirhedt szláv katolicismusa egy óriási humbug és egy álcázott schisma, ki hazafinak és róm. kath. püspöknek egyaránt rosz.

Már most hiszszük és reménylentünk lehet, hogy a reactió szelleme visszavonúl setét odujába; mert törvény, igazság, haza felett őrt áll felséges királyunk bölcsesége és szilárd alkotmányos érzülete.

A. Gy.

Tatay István emlékezete.

Zsilinszky Mihálytól.

Utolsó éveiben azonban aggódni kezdett egészségi állapotáért. Oly testi fájdalmak jelentkeztek nála, melyeknek elkerülése szükségessé tette az irgalmas hivatalos foglalkozástól való tartózkodást. Belátta, hogy a szívéhez nőtt iskola bel- és külélete körében előforduló mozzanatokkal járó felelősséget idegrendszere nem bírja elviselni. Ily helyzetben, mondá ő maga az orosházi esp. gyűlésen 1884-ben „jogosnak nem láttam, netán anyagi rászorultság miatt, feltenni egy tört egészség kockájára azt, mi nekem nem kenyérnél vagy pénznél, de az életnél drágább, — azt, mi nem enyim: az iskola szép multjával együtt annak jövőjét!...“ Nem maradt egyéb hátra, mint hogy lemondjon. Az egészségi indokon kívül azon elv is vezérelte, hogy helyet adjon az előretörékvő fiatalabb erőknél. — „Vajjon — ugymond — ha teljes életemben nem egyéb, mint eszköz kívántam lenni ember- és honfitársak fiainak értelmi s még inkább valláserkölcsi művelésében, — vajjon ha a kötelességek rideg igájának vitelében helyeztem idáig minden becsvágyat: visszariadjak-e a zárgondolattól, miszerint minden kötelesség koronája: lemondani tudni magáról a kötelességről ott, hol ez többé nem ránk, de másokra, uj erőkre néz!“

Lemondott. Megrendítő szavakkal búcsúzott el az őt felkarolt békési esperességtől, mely rendkívüli érdemeinek méltánylásául rendkívüli nyugdíj-jutalomban részesítette őt.

Mikor lemondásának indokolása alkalmával visszatekintett tanárságának utolsó 30 évére, mintegy ösztönszerűleg érezte, hogy visszavonulásának tényével megfosztja magát valódi életelemétől. Vég-szavaiban „megfelelő szerep“ utáni vágyát fejezte

ki. „Rom vagyok uraim! — mondá — és napjaim, úgy érzem, számlálva vannak; de mert az ifjú lelkesedés és férfi kötelességérzet a vénségben is velem tart és a rom felett is tüzel: imhol fogadom, — ha valami megfelelő szereppel megbiztatnám, — nyugalomra szánt napjaim is, főként ez egyházmegye körében, a magyar protestáns tanügynek lesznek szentelve vég-lehelletig.“

De vajjon, mi lehetett volna más megfelelő szerep annak, a ki annyira beleélte volt magát igazgató tanári szerepébe? Tatay egyszerre oly helyzetben találta magát, mint egy sereg nélküli híres hadvezér, a ki nyugdíjazva csak a mult dicsőség emlékeivel foglalkozik. A közönséges polgári életet sivárnak találta. Új életviszonyaiba nem tudta magát többé beleélni. Kedélye izgatottá, s ezzel baja válságosabbá lőn. Végre is ritkán látott rokonainál találta meg végső nyugodalmát. Halálának (junius 13-án) hirtelen szélés körben mély részvétet költött; mert benne a művelt társadalomnak, és különösen a magyar protestáns tanügynek egy ritka tevékenységű hivatott, lelkes és hatalmas alakja dűlt ki. Legyen áldott emlékezete!

A báró Baldácsy-alapítvány segélye.

A bányai kerület m. é. jegyzőkönyvének 58. pontja részletesen előadja, milyen kellékekkel kell birnia a folyamodványnak, melyre az egyházak, a lelkészek és az özvegyek a báró Baldácsy-féle alapítványból segélyt remélhetnek.

Mellőzöm az egyházak és özvegyek kérvényezését, csupán a lelkészek folyamodványaira vonatkozólag vannak észrevételeim.

Az alapítványt tevő nemes báró intentiója ezen nagylelkű adomány mellett kétségkívül nem az volt, hogy a mostoha sors által sujtott, vagy a családfentartás súlyos kötelességeivel megküzdési alig bíró szegény protestáns lelkészt még inkább megalázza az által, hogy kényszerítse őt szerénynél alantabb fokon álló anyagi körülményeit s családi állapotát egy-egy fényes esperességi s még fényesebb kerületi gyűlés közönségének szeméi elé terjeszteni s még akkor is készen lenni arra, hogy azt fogják neki mondani: nem vagy még eléggé szegény, nem kapsz semmit, mehatsz; a boldog emlékü báró intentiója, mondóm, nem ez, hanem ennek épen ellenkezője volt. Már csak azon körülmény is, hogy hazánkban a 19-ik században ő volt az első, sőt egyedüli, ki ily tekintélyes alapítvánnyal első helyen a prot. superintendensek, második helyen pedig a szükséget szenvedő lelkészek, egyházak és lelkészi özvegyek s árvák anyagi sorsának javítását akarta előmozdítani, nemcsak azt bizonyítja, hogy ő a humanitás s világnézet nem közönséges magaslatára birt fölemelkedni akkor, midőn a protestáns egyházat az emberi s nemzeti művelődésnek a népneveléssel legalább is egyenrangú kulturalis eszközeül ismerte fel s nem habozott a maga millióit egyházunk javának emelésére felajánlani: hanem bizonyítja azt is, hogy ő az egyház javát

szorosán egybefüggőnek találta a superintendens, valamint a lelkészek jobb létének, ebből eredő tekintélyének és anyagi függetlenségének emelésével, miért is alapítványa jövedelmének legnagyobb részét épen ezen célra hagyományozta.

A ki ily emelkedetten gondolkozott, az nem akarhatta a legszegényebb protestáns lelkészt sem odáig alázni, hogy az — életkorát, szolgálati éveinek számát, családi állapotát, jövedelmét s a kért segély célját papirosra téve, 75 frt vagy akár két-három-annyi segélyért az esperesség útján a kerületre folyamodjék. Ő nem lehetett barátja a csonka tagjait mutogató s ordító vásári koldus taktikának; ő, a ki r. kath. ember létére oly fényes vagyoni örökösévette a prot. papságot, nem akarhatta esetleg balkezettel visszavenni azt, a mit jobb kezével az igazi nélkülözők segélyezésére adományozott. Már pedig bizonyos dolog az, hogy legtöbb esetben épen azok, kik igazán segélyre szorultak, nem fognak érte folyamodni, — s így a valódi szükségét szenvedők számára alapított nagylelkű adomány elüttetik céljától.

Sokan azok közül, kiket Isten kedvézése jó módra helyezett, azt fogják filozof észjárással mondani, hogy büszkeség nem illik a szegénységhez s hogy segélyt kérni, különösen egy jótékony alapítványtól, egyáltalán nem megalázó. Bizonyos mértékig igazok is lehet azoknak az uraknak, de azt tartom, hogy az emberi természetet a számításból kihagyni soha sem szabad, nem szabad pedig különösen a kiválóbb társadalmi állást betöltő embereknél. Ezeknél azt tapasztaljuk, de azt is követeljük, hogy önértékesek legyenek jó és rosszabb viszonyok között. Ezek életéből azon tanulságot merítjük, hogy a nyilvánosság elé hurczolt szegénység sokszoros súlyú s rombolóan hat a tett- és akaraterőre, míg ellenben csak a szűkebb körben ismert szegénységet sokan bizonyos tiszteletre méltó önmegadással, sőt méltósággal is tudják viselni. Ezekből érthető meg, hogy sok előkelő állású embert kergetett már a nyilvános megaláztatástól való félelem az uzsorások karmai közé, sokakat a Lipót-mezőre és sokakat a kétségbeesés öldöklő karjaiba.

Készséggel és örömmel elismerem, hogy itt, sem oly nagyfokú, sem egészen oly természetű megaláztatásról nincs szó, mely a folyamodó lelkészt kétségbe ejtse; de mindenesetre megalázó egy önértékes emberre nézve az is, ha néhány forintnyi segélyért versenyez s kiteszi magát annak, hogy a hangosabban beszélő előnyben részesül felette; holott tudva levő dolog, miszerint nem mindig az szorul leginkább a segélyre, a ki legjobban panaszkodik, míg viszont a b. Baldácsy-féle alapítvány kezelőinek az volna a feladatuk, hogy az igazán nélkülözőket felkeressék s támogassák.

A bányai kerület, figyelmen kívül hagyva a nemes hagyományozó intencióját, egész bürokratikus ridegséggel kimondja, hogy a ki a báró Baldácsy-alapból segélyt akar nyerni, annak módja és rendje szerint folyamodjék. Nem is kell hozzá sok melléklet, mindössze csak öt darab bizonyítvány:

a) Az életkor jelzése. b) A szolgálati évek száma. c) Családi állapot. d) Jövedelem. e) Milyen célra kívánatik a segély? Mily szerény követelés azon indokolt kíváncsiságtól, mi kényszeríthet egy papot arra, hogy segélyért folyamodjék? Tulajdonképp azt kellett volna talán követelni: bizonyítsa be folyamodó, hogy nem ő az oka, miszerint családja tagjainak száma nagyobb, mint a mennyit vokatora kiktartani képes; mutassa ki, valjon nem vendégeskedte-e el jövedelmét? nem szítt-e purzicsán dohányt vagy négy krajczáros szivarokat még karácsonykor sem? Fiai nem viseltek-e rámás csizmát, lányai hegyes sarkú cipőt? Felesége nem főzött-e be zöld diót meg pöszmétét, melyek tudvalevőleg sok czukrot pusztítanak — s így tovább.

Milyen célra kívánatik a segély? hát még ez is? No, jól van. A lelkész úr kaputrokja és reverendája nagyon szinehagyott, a tiszteletes asszony felöltőjéről lezúllott a prém: ujat kellene venni, mert hivataluk blamirozása nélkül emberek közé nem mehetnek. A pap gymnasiumba és nevelő intézetbe iratta be fiát és leányát; a termés árából két hónapra fedezte a kiadást és a félévi tandíjat, — azután következik az özönvíz. Nehéz napjainkban egy-egy kis nemzeti kölcsön kötésére szorultunk, a kamatok és a tőke törlesztése csontunkat velönket akarják elorsvasztani. A lelkész úr leányát kénytelen kiházásítani; az otthon szótt vászon és szövetett abroszok nem elegendők, még hozzájuk kell venni, de nincs miből. Veszélyes nyavalya kerülgeti a családapát; furdót ajánl az orvos; furdó és protestáns családó pap! ezek az igazi célok, de ezeket csak el nem lehet okiratban mondani, ki kell hát valamit módolni mást.

Nem, tisztelt intéző urak, ily folyamodványokat a lelkészekről ne kívánjanak. A tyúk, ha házból kergetjük is, nagy jajveszékeltést mível; a bárány pedig gyapját és életét egyiránt bögés nélkül engedi át. Engedjék meg, hogy a lelkészek inkább a bárányokhoz hasonlítsanak, de ha segíteni akarnak rajtok, keressék fel önök s úgy segítsék ki őket bajaikból.

A tanító minden kérvény, folyamodás, kunyorálás, minden igazoló okmányok, életrajz, szolgálati évek száma, jövedelem kimutatása s a nélkül, hogy a segély hova fordításáról előre volna kénytelen számolni, egyszerűen a dekanusok s esperesek ajánlatára megkapja a Zsedényi s más mindenféle stipendiumot, s ez így helyesen is van, — a protestáns lelkész anyagi helyzetének bénaságát kellően megokolva terjeszse az esperességi és kerületi gyűlések elé; hát ez helyesen van-e? Nem hiszem, hogy b. Baldácsy így meg akarta volna alázni a szegény, segedelemre szoruló prot. lelkészt.

Hogyan keljen tehát azt a segedelmet kiosztani? Nézetem szerint a lehető legegyszerűbben így: a lelkészek természetesen legjobban ismerik egymás családi és anyagi viszonyait. Legyen minden esperességben az esperes elnöklete alatt 3 vagy 5 papi tagból álló bizalmi választmány. Az esperesnél négy szem között senki sem fog átallani a segély iránt jelentkezni s ha mégis ez az eset fordulna elő, az esperes

proprio motu is ajánlatba hozhatja a választmány előtt. A választmány több esetleges jelentkező közül a kerületnek hasonlóan a püspök és csupa papokból alakított választmánya elé a legérdemesebb egy vagy két lelkészt egyszerűen vagy kiválóbb ajánlattal felterjeszti s a kerületi választmány titkos szavazat mellett ilyenek közé osztja el az elosztandó segédemet, ha nagyobb mértékben is.

Emberek vagyunk, nincs tehát kizárva a lehetőség, hogy egy-két esetben protekciós ember fog így is segedelemben részesülni, de már mindenesetre olyan, ki nem maga gyűjtötte össze a folyamodvány kellekeit, hanem a kit testvérei ajánlottak; — míg ellenben így amint most van kiszabva a formula, a leg-hajlékonyabb derekuak többnyire meg fogják előzni a keményebb nyakuakat, a kiket pedig tiz közül kilenczen szivesebben segélyeztek volna, ha be adták volna kérvényüket s azon felül, a mi nem kis figyelmet érdemel, a tiszteletes lelkészt megóvjuk az alamizsnakérés nehéz kenyerétől, mert kérni vagy elfogadni között nagy a különbség, holott meg is vagyunk irva: Máté X. 9. 10. „Ne szerezzetek aranyat, se ezüstöt, se pénzt a ti erszénytekbe. Se útra való táskát, se két ruhát, se sarut, se pálczát: mert méltó a munkás az ő táplálására.“

Holles Dani.

BELFÖLD.

A zólyomi esperesség évi közgyűlései. (Folyt.) Sept. 11-én d. u. 3 órakor tartatott meg a gyámintézeti közgyűlés. Elnöklő főesperes sajnálattal jelezte, hogy az oly áldott hivatású gyámintézet s főleg ennek ikertestvére: a „Leopoldianum“ nem részesül kellő felkarolásban: daczára, hogy annak idején minden egyház kötelezte magát bizonyos évi járulék beszolgáltatására, még is 22 egyház közül 9 ez idén a Leopoldianumra nem adakozott. Mind a mellett gyámintézeti célokra 182 frt. gyűlt be, melyből a ker. gyámintézetnek 75 frt., a „Lipót-alap“nak 46 frt., a G. A. együletnek 36 frt. és Berezna leányegyháznak segélyképen 20 frt. jutott; a maradvány tőkésített. A segélyért folyamodók: u. m. A.-Lehota, Berezna, Királyka filiák s Ponik, Badín anyaegyházak, továbbá 2 özv. papné és tanítónak kérvényei az illető helyekre ajánlólag felterjesztetni rendeltettek.

Erre nyomban következett az esp. lelkész-tanítói özvegy-árva segély-egylet közgyűlése. Örvedetes tudomásul szolgált, hogy a főesperes erélyes fellépésének sikerült az adófelügyelőséget arra bírni, hogy az intézetnek tőkekamat és járadék adó címén szándékolta megadóztatását elejtse; hasonlóképen tudomásul szolgált az esperességi és a beszterczebányai helyi intézet között a papi jövedelemre nézve felmerült vitás ügynek a kerület által való oly eldöntése, miszerint az interkalaris jövedelem mindig és osztatlanul az esp. intézetet illeti meg. Az intézet 3 frt. évi tagsági díj mellett is odáig fejlődött már, hogy egy-egy özvegynek 85 frtot juttatott a múlt évben, a mi az állam által a tanítói özvegyeknek juttatni szokott évi nyugdíj minimumát immár meghaladja. E jótékony intézet 13 özvegyet gyámoltott; ezenkívül a Grenchner-féle alaptól

4 özvegy papné 180 frttal segélyeztetett. (A beszterczebányai nyugdíj egylet öt egyének 274 frtot. juttatott.) Tervbe vétetett az alapszabályoknak oly nemű — nagyon is kívánatos — módosítása, hogy ne csak az özvegyek és árvák, hanem az elaggott és hivatalképtelenné vált lelkészek is — kik eddig csak rendkívüli segélyt remélhettek — rendes nyugdíjra jogos igényt nyerjenek s ennek kivethetősége céljából a tagsági díj felemelése is megpendített. Ez ügy érdemleges elintézése a jövő évi gyűlés tárgyai közé előjegyeztetett.

Másnap — Sept. 12-én — megtartatott az esp. rendes évi közgyűlés, melyet tek. Huszág Dániel érdemekben megöszült esp. felügyelő társelnöksége mellett nt. Mockovcsák János főesperes rövid fohással nyitott meg d. e. 9 órakor. A világi elem gyéren volt képviselve s általán a gyűlés nem volt oly népes, mint rendszeren szokott lenni; alig 80 résztvevő volt jelen; de a mellett az élénkség nem maradt el. — legelőször Lukács Pál, Libetbánya új lelkésze, letévén a szokásos fogadalmat, az espere-ség kebelébe fogadtatott. Ezt követte az egyes tiszteségek betöltése. Így az alesperes hivataloskodási idejének leteltével új választás rendeltetett el; a közbizalom előre láthatólag nt. Svehla Gusztáv eddigi alesperes mellett marad meg. Hodzsa József esp. pénztáros lemondása folytán, helyébe Kuzma Adolf, tótpelsőzi lelkész választatott. Körlelkészekké lettek: Bakay Péter, Molitorisz János, Kliment Lajos, Kovács Dániel és Linder Mihály.

Következett a kiváló gondnal és mindenre kiterjeszkedő figyelemmel összeállított főesperesi jelentés, mely az élet terén előfordult főbb tényeket, mozzanatokat tünetette fel. Elsősorban részvétellel emlékezett meg Trefort cultus-miniszter elhunytáról, méltatva tudományos törekvéseit s főleg a tanügy emelése körüli fáradozásait. Örömmel jelezte továbbá egyet. egyházunk egén az új csillagnak ragyogását: a Luther társaságnak megkezdett szép működését — ajánlva úgy a társaságot, mint annak dicséretet érdemlő kiadványait a hívek figyelmébe; egyszersmind tudomásul hozta a „magy. prot. irodalmi társaság“ megalakulását. Ezen egyházunk szellemi, erkölcsi emelését czélzó új tényezők mellett hangsúlyozta a kerület által felállítatni szándékolta ev. felső- vagy polg.-leányiskola létesítésének fontosságát azon óhajjal, hogy a mi felvidékünknek is ebeli szüksége figyelembe vételessék. Ismertette az „első magy. által biztosító társaság“ és a kerület között létre jött szerződést, mely az esp. szerződésnél csaknem 50%-kal kisebb díjak mellett biztosít s a befizetett díjak 30%-át az esp. özv.-árva segélyegylet javára engedi át. A kedvező biztosítási feltételek nemcsak az egyházak vagyonaára, hanem az egyház hivatalnokainak magán vagyonaára is kiterjesztetnek. — Az esperességben előfordult örvedetesebb tények között kiemeltettek: Thébusz János zólyomi lelkész 25 éves papi működésének megünneplése s ez alkalommal legmagasabb helyről jött kitüntetése; Breznóbánya templomának 100 éves jubileuma s egyuttal díszes új orgonájának felszentelése, nem különben az a.-lehotai és baczúri új iskolák felszentelése. Szép a beszterczebányai ev. gymnasium fentartása érdekében megindított mozgalom eredménye: a hívek 12,000 frtot. ajánlottak fel; de ez még távol áll a szükségelt 40,000 frttól s így az egyház körén kívül álló hitrokonoknál is támogatásért kopogtatni

kénytelen lesz. Az egyházi élet egészséges lüktetéséről bizonyosságul szolgál a fényes áldozatkészség: a szent célokra hozott áldozatok közel 50,000 frtot tettek! Szépen gyarapodtak az esperességben lévő egyes intézetek is. A lelkész-tanítói özvegy-árva segélyegylet tőkéje 18,638 frt.; a Grenner-féle alap (papi özvegyek segélyezésére) 3621 frttal bír; a beszttercebányai nyugdíj intézet 8953 frtból áll. Az esp. pénztár 1782 frttal rendelkezik. Az egyházi megtáruk pénzértékben k. b. 25,000 frtot. képviselnek, iskolai takarékperselyekben van összesen 3530 frt. Ezen valóban örvendetes adatok mellett — mint fénynél a sötét árnyék — tűnik fel a maga nemében páratlan vámosi eset, mely minden felé kínos érzést keltett. Nem is késett az esp. gyűlés e durva sűrelmet magáévé tenni s ily megbotránkozott eljárás ellen ünnepélyesen tiltakozó szavát felemelni oly határozat mellett, hogy ezen eset a kerület útján az egyetemes gyűlés tudomására hozassék azzal, miszerint kéressék fel az igazságügyi miniszter ő nagyméltósága oly intézkedések megtételére, hogy jövőre hasonló erőszakos és az igazság-szolgáltatás érdekeire szükségtelen bánásmódtól a lelkészi kar meg legyen óvva.

Megnyugtató adatokat közölt az alesperes kimerítő tanügyi jelentése. A mindennapi tanköteleseknek 96·4%-a s az ismétlősöknek 86·7%-a járt iskolába. A mult évi arány még kedvezőbb volt, mert a minden napi tanköteleseknek 98·5%-a látogatta iskoláinkat. Az apadás részint abból magyarázható meg, hogy 2%-kal többen jártak idegen iskolákba, részint abból, hogy a mulasztások birságolása körűli eljárás lanyha volt, miért is felkéretik a megyei közíg. bizottság, hogy a mulasztásokkal szemben az előljárásságok szigorubban és erélyesebben járjanak el és a beszedett birságpénzeket a törvény értelmében szoogáltassák át egyházunknak iskolai célokra lehető felhasználása végett. A tanítás eredménye, egy-két iskolát kivéve, a várakozásnak általán megfelelő volt. — A magyar nyelv tanításáról szóló külön jelentés is haladást jelez, a mennyiben több iskolában a magyar nyelv nem csak mint tantárgy, de mint tannyelv is gyakoroltatott.

A gyűlés további tárgyai közül megemlíti, hogy az esperesség által kiadott népiskolai tankönyvek — a „školnik“nak javított és bővített új kiadása rendeltetett el s új tantervet léptetett életbe, melyet Groó Géza Lajos beszttercebányai tanító dolgozott ki. — Megválasztott továbbá a gyámintézeti bizottság; megalakult az új ker. perrentartás értelmében az esp. törvényszék, és a fegyelmi bizottság. Az egyetem által javasolt theol. tanárvizsgáló-bizottság megalakítása pártolásra talált; a theol. akademia épületeinek költségeire egyházkénti gyűjtés eszközése kimondatott; nem különben pártolásra talált az akad. tanári karának szakkönyvkiadó vállalata.

Az okt. 4-én kezdődő kerületi gyűlésre követekül az elnökségen kívül Bakay Péter esp. jegyző és Thébusz János lelkészek, a felügyelők közül pedig Csipkay Károly alispán, Halassy Gyula, Lehoczky Egyed orsz. képviselők, Kollár János és Chovan János ügyvédek lettek megbízva.

A gyűlés vége felé élénk tárgyat szolgáltatott a zólyom-lipesei administratorság kérdése. Az ottani egyház ugyanis látva azt, hogy elagott, immár 85 éves lelkésze nehezen tudja csak hivatalának fáradalmait viselni, sőt az egyház megkivántató gondozását s a hívek lelki szükség-

leteinek kellő kielégítését ellátni erőtlen, méltányosan vélt eljárni az által, hogy terheinek megkönnyítése végett oldala mellé segédlelkészt hívni szandékozott; de ez a lelkész ellenkezésével találkozott. Erre az egyház az 1879. évi ker. gyűlésnek a pap választási novellához függesztett rendelkezés értelmében helyettes lelkész behelyezését kívánta. A főesperes méltányolva az egyház kívánságát, az administrátort ki is nevezte. A nesztor lelkész ezen akarata ellen történt kinevezéssel szemben még inkább hangsúlyozta tiltakozását s így került az ügy az esp. közgyűlés elé s hosszabb eszmecserére adott alkalmat; végre az egyház nagyérdemű felügyelőjének felvilágosítása után a közgyűlés a főesperes eljárását egészben helyesnek s az administrátor behelyezését szükségesnek jelentette ki. — A gyűlés d. u. fél egy óraker lett befejezve.

A minden áldásnak Atyja óvja, vezesse és áldja az ő anyaszentegyházát, adjon sikert és bő előmenetelt minden buzgó nemes törekvésnek, az Ő szent neve örök dicsőségére!

Vitális Gyula.

Szivélyes kérelem. A salgótarjáni egyház már több év óta alkalmatlankodik kéregetéseivel a hazai protestans testvéreknél. Ha súlyos viszonyai nem unszolnák: nem tenné azt; mert bizony nehezebb kérni, mint adni. Hazánk közepetáján, a mátravidéket magában foglaló, egy két megyét kitevő területen, a protestantismus eddigelé nem hódított. A Mátrától nyugotra nyuló vidéken elszórtan, a mindenfelé nyitott bányák nehezen megközelíthető telepein rejtőzve élő, többnyire halott testvérek, a salgótarjáni evang. egyházhoz hűtlen hívek. Miért hűtlenek? Azért, mert a régi igazság értelmében, a mit valaki nem gyakorol és gyakorolhat: elfelejtí — így van ez a vallással. S a ki mit elfelejtett, ahhoz hűtlenné válik. A farkas pedig résen áll, az akol kerítéstelen. 300 kilométer területen, legalább 30 bányatelepen, elvegyülve a katolikusok között, távol a templomtól és lelkésztől, a szegényes, rendetlen, erkölcstelen életmódtól, s az örökös, vasárnapokon is folyó nehéz munkától testében lelkében megbénítva elfásítva teng az evangélikus bányász családjával. Ilyen siralmas helyzetben a protestans virtus virága elenyész. A mult évben heten dobták magukat a katolicismus tengerébe! Siralmas tünemény! S a lelkész összekötött kezekkel kénytelen ezt nézni és Tantalus kínait szenvedni hozzá. Templom, parokja építés, vallástanítás, s a lelkészi teendők ezer gondjai között (nem ritkán egy-egy temetés a távol széleken két napját is igénybe véve) szinte magára hagyatva oda törekszik eleitől fogva már, hogy módot találjon a veszélyeztetett és veszni indult hívek megmentésére. Tudja jól, hogy a lelkészi látogatás, a gondozás utja vezet célhoz, hanem az a prózai kérdés áll elő itt is minduntalan: hogy hát az utazáshoz ki adja a fuvart?! Reméljük, hogy majd csak könyörűl rajtunk a jóságos gyámintézet!...

Mélyen tisztelt Testvéregyházak, kérjük ne vegyék rossz néven, hogy a ránk súlyosodó nehéz időkben szétküldöttük alamizsna végett kérvényeinket. Kérjük egyszermind szeretettel, hogy ha már egyáltalán részükről nem jutna számunkra segély, akkor legalább a szives választ a már említett, mult év folyamán szétküldött kérvényeinkre, megadni kegyeskedjenek, hogy alólirott a presbyterium előtt beszámolhasson.

Esdő szavunkat szives meghallgatásban részesítették:

Nmélt. Fabinyi Teofil igazságügyi miniszter, bánya-kerületi egyh. felügyelő úr 20.—, Pfaff Gusztáv helyi egyh. felügyelő úr gyűjtött 316.—, magyarói ref. egyház (Erdély) 1.—, füzesgyarmati ref. egyház —.50, lelkésze Szilágyi Márton 1.—, tiszaföldvári ref. egyh. 1.—, sárkeresztúri ref. egyh. —.50, fűrészi ev. egyh. —.50, Bene Lipót ungvári ref. gondnok úr gyűjtése 3.20, ratkói evang. egyháztól gyűjtés 3.50, Petelen Sámuel helyi gyári munkás 3.—, révkomáromi evang. gyámintézet 6.—, Szűcs Mihály komodi ref. gondnok 2.—, nemesdömölki evang. egyh. 1.45, breznóbányai evang. egyh. 20.—, ivankofalvai evang. egyh. 3.—, Thern Ede szomolnokai evang. lelkész 1.—, devicsei evang. egyh. 1.50, kisbabóthi evang. egyh. 1.—, kuczurai evang. egyh. 3.—, Koválszky Lajos újverbászi felügyelő úr 2.—, Hamaliar Károly oszgyáni felügyelő úr 3.—, Scholcz Emil János matheózi felügyelő úr 5.—, Guggenberger János ráczkozári evang. l. alesperes úr 5.—, beledi evang. egyház 1.—, Hrabovszky István felsőőrri felügyelő úr 1.—, Dessewffy Otto egyh. felügyelő úr 10.—, N. N. Vanyarczon 1.—, prandorfai evang. egyh. 1.—, Kövessy János egyh. felügyelő úr 1.—, Bethlendy István bánfihunyadi ref. főgondnok úr 2.—, Jehring Károly zayugróczyi felügyelő úr 1.—, Kunst János abelovai egyh. felügyelő úr 5.—.50, Szvaty Ágost egyh. felügyelő úr 3.—, dr. Lang Frigyes kétyi egyh. felügyelő úr 2.—, kétyi evang. egyh. 1.—, Makoviczky Péter rózsahegyvi evang. felügyelő 1.—, bánhegyesi evang. egyház 2.—, gerjeni ref. egyh. 1.—, hódmezővásárhelyi evang. egyh. 2.—, Franciszti Lajos egyh. felügyelő úr 2.—, egyházas radóczi ref. egyh. 2.35, nustyai evang. felügyelő Kubinyi Gusztáv úr 2.—, Róth Ádám hodrusbányai egyh. felügyelő úr 1.—, br. Vay Miklós tizamelléki evang. ref. főgondnok ő nmtsga. 10.—, lipcsei Gusztáv Adolf főegylet 120.—, Kurcz József paksi felügyelő úr 1.—, Horváth Sándor paksi evang. lelkész úr —.50, szalk.-szt.-mártoni ref. egyh. 1.—, Kis Péter csököli ref. gondnok 1.—, Nagy Sándor csököli ref. lelkész —.50, Soóki Dávid kamocsai ref. gondnok 1.—, tarczali ref. egyház 1.—, sióhidvégi ref. egyh. —.55, battonyai evang. egyh. 1.—, Nagy Dániel evang. felügyelő 1.—, Horváth Mihály lepsényi ref. lelkész 1.—, Horváth Dezső ügyvéd úr Budapestről 10.—, szeremlei ref. egyh. 1.—, Geguss Sámuel úr Budapestről 5.—, Mészáros Mihály ref. gondnok úr 6.60, br. Kochmeister Frigyes úr Budapestről 5.—, Irsay József irsai egyh. felügyelő úr 5.—, tiszadobi ref. egyh. és lelkésze 1.40, Halka János kálmáncsai ref. lelkész —.50, Stessel Nándor úr Budapestről 5.—, Okolicsányi Gyula egyh. felügyelő úr 2.—, Matuska úr 1.—, Hedvich és Strauss gyártulajdonos urak Budapesten 20.—, Zámolyi ref. egyházhívek 2.—, **összesen 651 frt. 5 kr.** —

A szeretetnek atyja halmozza el legjobb áldásaival egyházunk kegyes jötevőit. — Kérjük, fogadják ezuttal is nagylelkőségükért leghálásabb köszönetünk nyilvánítását.

Salgótarján, 1888. szeptember 24.

Ruttkay Sándor, evang. lelkész.

VEGYESEK.

— Lapunk érdekében tisztelettel kérjük a t. olvasókat, sziveskedjenek az utolsó évnegyedre is

előfizetéseiket mielőbb megújítani. Ugy a folyó, mint a múlt évre hátralékban maradtak tartozásaik lerovására figyelmeztetnek, minthogy a kiadó hivatalnak pontosan kell teljesítenie kötelezettségeit, különben sem a lap jövedelméből, sem pedig más forrásból nem fedezhetjük a hiányokat.

Ki ez egyetlen magyar evang. egyházi közlőny fennállását az egyház érdekében szükségesnek tartja, az gondolja meg, hogy annak anyagi, valamint szellemi támogatásra nélkülözhetlen szüksége van.

Szerkesztő.

— **A magyarhoni egyet. ev. egyházi gyámintézetnek,** Pécssett, 1888. október hó 13. 14. napjain XXVIII. évi közgyűlése. Szombaton október 13-án: Délelőtt 9—12 és délutáni 3—6 óra közt központi bizottmányi ülés. Esti 6 órától értekezlet. Vasárnap, október 14-én: Délelőtti 9 órakor isteni tisztelet, Bognár Endre lovászpatonai lelkész és egyetemes gy. jegyző szónoklatával és offertoriummal a „szeretet adomány“ javára. Délelőtti 10 és 1/2 órától egyetemes gyámintézeti közgyűlés a templomban. 1. Világi elnök megnyitó beszéde. 2. Egyházi elnök évi jelentése. 3. A némethoni Gusztáv Adolf egyet. adományai. 4. A bánya-kerületi, dunánntenni, dunántúli és tiszai egyházkerületi gyámintézetek elnökeinek jelentése. 5. A hazai ev. egyház szegény ügyének, kivált pedig a missiói pontoknak ismertetése. 6. A központi bizottmány jelentése a központi pénztár számadásainak megvizsgálásáról. Forgalmi kimutatás és vagyon mérleg. 7. A központi bizottmány javaslata a segélyösszeg kiosztására vonatkozólag. 8. A budapesti gy. nőegylet átirata és ajándéka. 9. A selmeczi lyceumi bibliaterjesztő ifjúsági egylet átirata és ajándéka. 10. A jövő évi közgyűlés helye. 11. Indítványok. 12. Jegyzőkönyvet hitelesítő bizottság kiküldése. — Déli 1 órakor közös ebéd. — Ezt megelőzőleg Budapesten f. é. október 11-én csütörtökön délutáni 3 órától a központi pénztár évi számadása és a vagyon fognak (Deák-tér 4. II. emelet) megvizsgáltatni. — A közgyűlésen, úgyszintén a számadás vizsgálatánál szives részvételre a központi bizottmány tagjait, az egyházkerületek képviselőit, a női és ifjúsági gy. egyleteket, valamint szegény ügyünk többi nemes barátait is tisztelettel meghívja.

Sajó-Kazán és Miskolcon, 1888. szept. 10-én,

az elnökség:

Zelenka Pál,
egyleti elnök.

báró Radvánszky Béla,
világi elnök.

Kimutatás

a theol. tan-, illetőleg szakkönyvek kiadása végett megindított gyűjtés eredményéről.

XXII. kimutatás:

a) Az Evangelikus Dogmatikára előfizettek: 117) T. Gaál Mihály l. úr Agárd 2 frt. 118) T. Ruttkay Sándor l. úr Salgó-Tarján 2 frt. 119) T. Dianovszky János theol. úr Pozsony 1 frt 50 kr. 120) Ntú Raab Károly esperes Körmöczbánya 2 frt. 121) Ntú Dr. Szilávik Mátvás theol. tanár úr Eperjes 2 frt. 122) T. Hutter Zsigmond l. úr Csöngö 2 frt. 123) T. Jankó Dániel l. úr Tordas 2 frt. 124) Ntú Haan Lajos l. úr B.-Csaba 2 frt.

b) Az Evang. Egyházjogtanra előfizettek: 46) T. Ruttkay Sándor l. úr Salgó-Tarján 3 frt. 47) T. Farkas Elemér l. úr Bük 3 frt. 48) A körmöczbányai ev. egyh. 3 frt. 49) Ntú Dr. Szilávik Mátvás theol. t. úr Eperjes 1 frt 50 kr. 50) Ntú Poszvek Sándor theol. tanár úr Sopron 3 frt.

c) A Héber Olvasókönyvre előfizettek: 9) T. Pelikán János theol. úr Pozsony 1 frt 40 kr.

d) A kiadási alapra adományozott: 30) A barsi esperesség ntú Raab Károly esp. úr által 5 frt.

Pozsony, 1888. szeptember 28-án.

Pukánszky Béla,
pénztáros.

— **Értesítés és kérelem** a theol. tan- és szakkönyvek kiadása végett megindított gyűjtés ügyében. Van szerencsénk kiadványaink nagylelkű pártolóival és t. előfizetőivel tudatni, hogy Dr. Masznyik Endre kartársunk a pénztárosi tiszt-ségről leköszönvén, a pénztárosi teendőkké Pukánszky Béla theol. Akad. tanárt bízta meg. A hátralékban levő előfizetési díjakat, a további megrendeléseket s esetleges reclamatiókat kérjük hozzá intézni. Pozsony 1888. szept. 20.

A magyarhoni ág. hitv. evang. egyház egyes. theol. Akadémiájának tanárai.

Lelkészválasztás. Kapolcs, zalamegyei ág. hitv. ev. egyházban T. Lágler György távoztával a lelkeszi állomás folyó hó 23-án töltetvén be, rendes lelkészül a legnagyobb érdeklődés és örömmilynitása mellett az épen e napon egy éve felszentelt Tisztelendő Magyar Miklós, helyi segédlelkész úr egyhangulag választott meg. Alig egy éves segédkedése alatt kifejtett szakavatott munkássága, néppeli szeretetteljes bánásmódja reménylenünk engedi, hogy a protestans lelkészi kar egy kiváló tehet-séget, elhanyagolt egyházközségünk pedig oly lelki kor-mányost nyert ő benne, ki már zátony mellett álló egyház-hajónkat a sülyedéstől megmenteni és biztos révbe vezetendi.

— **Halálozás.** Apáthy Károly, bikácsi ev. lelkész f. évi szeptember hó 23-án délelőtt 3¹² órakor éltének 56., lelkészkedésének 28. évében hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. — Béke és áldás lebegjen a sokat szenvedettnek hamvai felett!

— **Megjelent** s szerkesztőségünkhöz beküldetett Eötvös Károly Lajosnak „Az egyházi közigazgatás kézi könyve, nélkülözhetlen útmutató lelkészek, bírák, ügyvédek, tanítók s egyházi ügyekben működő tisztviselők számára,” című művének 6. füzeté, melyben a lelkészek javadalmáról érte-kezik, még pedig a párberről, stolaról s más jövedelmekről; a gör. kel. román egyház, továbbá a gör. kel. szerb. egyh. lelkészeinek, prot. lelkészek javadalmairól és a főpapi jva-dalmakról. — Megjelent továbbá Battizfalvi István „Keresztyén erkölcsstan”-a az evangyéliomi középiskolák felsőbb osztályai számára Palmer, Harles és Petri után készítve. Ára 70 kr. Mindkét munkát melegen ajánljuk az illető körök becses figyelmébe s pártfogásába.

PÁLYÁZATOK.

„1. Kivántatik az elemi és ismétlő iskolai vallásitanítási tananyag kiválasztását, fokozatos tanmenetét s osztályon-ként való beosztását részletesen feltüntető vezérkönyv, melyben a módszertani útmutatás mellett a tananyag nehe-zebb részei tanítási leczkében is feldolgozva legyenek. Ezen vezérkönyv szerkesztésénél első sorban a 6 osztályú osztatlan népiskola tartandó szem előtt, úgy azonban, hogy a kedvezőbb körülmények között lévő, 2, 3, 4 tanítóval bíró iskolákra vonatkozó eltérések is az illető helyeken, főleg a tananyag bővítésére nézve jelezve legyenek. A vezérkönyvbe az első és második évfolyam tananyaga fel-vétetik s kiegészítő részét fogja képezni a részletes tanterv, havi beosztással, melyben a minimális 8 havi tanidőre és az egyes tanfolyamok csoportosítására való különös tekin-tettel, óról óra a begyakorlandó, olvasandó vagy ének-lendő tananyag feltüntetve legyen. Ezt kiegészítőleg

2. Kivántatik a 3—6 osztályú tanulók kezébe adandó s a bibliai- és egyháztörténeti tananyagot magában foglaló tankönyv. Továbbá

3. Evangyéliomi káté, melynek függelékét képezik a begyakorlandó legfontosabb egyházi énekek.

4. Úgy a vezér- mint a két tankönyv az ág. h. ev. egyház hitelvei és a tiszakerületi 1885. évi tanterv alapján és azok szellemében legyen írva s az általános paedagogiai és módszertani követelményeknek feleljen meg. Ezekből eltérő művek a pályázatból kizáratnak.

5. Mindkét mű magyar, német vagy tót nyelven szer-keszthető.

6. A pályázatból nem záratnak ki netalán már meg-jelent s a fentebbi követelményeknek megfelelő művek.

7. A vezérkönyv terjedelmét a szerző határozza meg, ellenben a két tankönyv terjedelme 10—12 nyomtatott ívet nem haladhat meg.

8. A pályázat határideje az 1890-ik évi husvét vasár-napja. A pályázati művek kötött könyvalakban, tisztán idegen kéz által írva, a szerző nevét magában rejtő jelígs levél kíséretében a tiszai ág. h. ev. egyházkerület püspöki hivatalához nyújtandók be.

9. Az abszolút becsesel bíró két mű (vezér- és meg-felelő tankönyv) írója 300 frtnyi díjat nyer; a mű az egy-házkerület tulajdonába megy át, szerző azonban az eladott példányok után később megállapítandó méltányos százalé-kban részesül. A belső érték szerint második munka 50, a harmadik 30, a negyedik 20 frttal jutalmazatik s ha ezen díjak valamelyike nem lenne kiadható, ezen összeg az első díjhoz csatoltatik.“

Rozsnyón,
1888. szeptember 12-én.

Czékus István,

ev. püspök.

Osztroluka anyaegyházhoz tartozó Baczur leányegyház hatosztályú elemi tanítói állomása üresedésbe jött, a melyre ezennel pályázat hirdettetik. J a v a d a l m a lakáson és fán kívül, készpénz és terményben háromszáz forintot meg-haladja. T a n n y e l v tót. Jeleutkezni az alólírotttnál.

Osztroluka, (Zólyom) 1888. szeptember 21.

Hurtay György,
ev. lelkész.

HIRDETÉS.

A tanító urak szives figyelmébe

ajánlom a következő, részben leszállított árú tankönyveket, melyek ha nem approbáltatnának is — legalább még két évig használhatók:

Schwicker: Magyarország története képekben. Nép- és polg. isk. szám. Eddig 60 kr., most 40 kr. (németül is úgy).

Rákóczy: Természetráj népisk. szám. Eddig 50 kr., most 40 kr.

Iványi: Természetráj népisk. 5. és 6. oszt. szám. Eddig 32 kr., most 20 kr.

Molnár: Vegytan alapelvei. Felső nép, polg., gazd. és iparisk. szám. 2 rész. Eddig egy-egy 40 kr., most 30 kr.

Kilényi: Magyar-német nyelvkönyv népisk. szám. Kötve. Eddig 24 kr., most 16 kr.

Szauter-Bokor: Természettan népisk. szám. kötve 24 kr. (németül is)

— Természetráj népisk. szám. Kötve 24 kr. (németül is)

— Mezei gazdaságtan népisk. sz. Kötve 24 kr. (németül is)

Weber: Vallásoktatás ev. isk. szám. Kötve 30 kr. (németül is)

Nagy: Irálytan alapvonalai példákkal és olvasmányokkal felső nép-, polg., keresk., ipar- és ismétlő isk. szám. 1 frt.

Führer: Világtörténet 40 kr.

De Gerando: Zeneelmélet és ének-iskolola. 80 kr.

☞ Mutatványpéldányokkal szolgálók bérmentve, de a be nem hozottokat viszakérem.

☞ Ezekon kívül bármily tankönyv stb. nálam is kapható a szokásos feltételek mellett.

Aigner Lajos

Budapest, IV. Váci- és Zsibárusutca 1.

Az összes tankönyvek

a más könyvtáraknál is divó feltételek mellett kaphatók: Aigner Lajosnál Budapesten, Váci- és Zsibárusutca 1 sz.